kdy dispensí bylo překážky zbaveno a slavnostní souhlas zákonným způsobem projeven.

Recidiva (Zpětnost činu trestného.).

I. Pojem.

Recidiva (zpětnost) v nejširším slova smyslu je spáchání činu trestního tím, kdo již byl jednou trestán. V tomto smyslu užívá se pojmu zpětnosť v oboru vězenské statistiky, jež zařaďuje pachatele, kteří opětně byť i pro jiný delikt byli k trestu odsouzeni, mezi recidenty. V užším a vlastním slova smyslu je recidiva spáchání stejného činu trestního, pro který pachatel již dříve byl odsouzen a potrestán. Geyer podotýká ohledně recidivy, že je o to spor, zda je tu recidiva v tomto vlastním smyslu, když oba zmíněné zločiny jsou stejnorodé neb pouze tehdá, když oba zločiny spadají pod týž pojem zločinu. Naskytuje se pak další sporná otázka, které zločiny jsou stejnorodé; nelze tu přehlednouti stejnorodosť motivů, avšak ať se věc pojímá jakkoliv, nelze popříti, že zostření trestu k vůli recidivě nedá se ani dle obecného práva odůvodniti a též zostření takové spravedlnosti odporuje. Rakouské právo trestní spatřuje v recidivě přitěžující okolnosť a mluví o recidivě, když byl zločinec potrestán pro stejný zločin (§ 44 lit. *c* tr. z. a § 112 lit. *b* voj. tr. z.), pokud se týče při přečinech a přestupcích, když byl pachatel již potrestán pro stejný přečin neb stejný přestupek (§ 263 lit. *b*).

II. Recidiva liší se od opakování zločinu tím, že vytrpěným trestem je sice čin trestní odčiněn, při opětném odsouzení pro stejný čin trestní přihlíží se pouze k momentu zpětnosti, nemůže však býti čin trestní, pro který trest byl již vytrpěn, opětně předmětem úvahy odsuzujícího rozsudku, kdežto při opakování k veškerým jednotlivým činům trestním, jež zahrnují týž delikt, při vynášení rozsudku odsuzujícího zřetel vzíti nutno. Recidiva má však s opakováním to společné, že oba pojmy předpokládají stejnorodosť deliktu a sice recidiva stejnorodosť deliktu již potrestaného a opakování stejnorodosť jednotlivých spáchaných deliktů, jež teprve potrestány býti mají. Recidiva rozumí se od pokračování v deliktu tím, že v tomto případě veškeré činy trestné jeví se jen co část zamýšleného činu, co provedení téhož zločinného odhodlání, kdežto při recidivě jeví se čin trestní dříve spáchaný úplně uzavřeným, jenž s novým činem nikterak nesouvisí a pouze při vyměření trestu je okolností přitěžující.

III. Recidiva jeví se zejmena při t. zv. deliktech ze zvyku, při nichž však se opětně celá řada otázek naskytá. Předkem je to otázka, za jakých okolností lze o pachateli tvrditi, že spáchal trestní čin ze zvyku. Hranice, jež by pojem tento vymezovaly, nelze snadno určiti. Dlužno tudíž přenechati soudcovskému uvážení a přesvědčení, zda vzhledem k opětným trestům, k osobnosti pachatele a vzhledem k jednotlivým činům trestním tvrditi lze, že pachatel delikt mu za vinu kladený páše, pokud se týče, spáchal ze zvyku. Povšechná pravidla pro delikty ze zvyku vytknouti nelze.

IV. Co se týče recidivy při jednotlivých deliktech, dlužno se zde zmíniti o těchto případech:

1. Krádež. Krádež stává se zločinem bez ohledu na obnos, když pachatel krade ze zvyku (§ 176 ad I. tr. z.) neb s ohledem na obnos vyšší 5 zl., když byl pachatel již dvakrát pro zločin nebo přestupek krádeže potrestán (§ 176 ad II. tr. z.). Při použití ustanovení § 176 II, *a*

tr. z. dlužno přihlédnouti i k trestům, jež stihly krádež dle voj. tr. z. neb mimo obvod království a zemí v říšské radě zastoupených (rozh. ze dne 31. října 1879 č. 9010 sb. 205). V tomto směru odchyluje se podstatně rakouské právo trestní od německého tr. z. Tento mluví o recidivě jen když stejný čin trestní byl v tuzemsku opětně spáchán, kteréžto ustanovení nelze arciť v soulad uvésti s pojmem, povahou a podstatou recidivy. Rakouská praxe nepřipouští v tomto směru žádného obmezení. Jiná je otázka, sluší-li v případě § 176 II. *a* tr. z. zároveň užiti i přitěžující okolnosti § 4 ad *c*. Dle uznané zásady »ne bis in idem« slušelo by k otázce této záporně odpověděti, poněvadž již vzhledem k tomu, že při recidivě krádeže, přesahuje li hodnota 5 zl., stává se krádež zločinem, a tím tudíž již zvláštní přísnost zákona nastupuje, bylo by nepřípustným a v duchu zákona zajisté nespočívá, by tam, kde recidiva co zvláště kvalifikovaný zločin přísnějšími a většími tresty je ohrožena, místa míti mělo ještě další zostření trestu z důvodu recidivy.

2. Podvod. Při podvodech, jež pachatel páše ze zvyku, užito budiž vyšší výměry trestu dle § 203 tr. z. (5—10 let).

3. Recidiva má v zápětí při celé řadě přečinů a přestupků vyšší sazbu trestní, což platí zejmena o přečinech a přestupcích naznačených v §§ 297, 307, 320 ad *d*, 321, 323, 324, 326, 330, 331, 345—348, 350—353, 362, 366—368, 383, 399, 406, 414, 415, 418, 420—422, 428, 430, 436, 438, 441, 445, 448—450, 469, 472, 478, 482, 498, 514, 515, 524 tr. z. (viz o tom příslušné články zvláštní).

Reciprocita.

I. Pojem.

Reciprocita čili vzájemnost záleží v tom, že určitý stát v oblasti svých práv nakládá s příslušníky cizího státu právě tak, jako dotyčný cizí stát s vlastními příslušníky. Činí se rozdíl mezi reciprocitou formální a materielní; při oné nepadá na váhu, zda nakládá v cizozemsku cizí moc státní s vlatními příslušníky ve shodě s ustanoveními tuzemských zákonů čili nic, nýbrž žádá se jen, aby byli na rovni s příslušníky cizího státu. Reciprocita formálná žádá tudíž, aby příslušníkům určitého státu dostalo se od cizozemské moci státní v jejím území těchže práv a povinností, jaké přísluší tamnějším poddaným.

Dle zásad reciprocity materielné má se nakládati v některém státu s cizinci právě tak, jako se zachází s příslušníky tohoto státu v dotyčném území státním. Nakládá-li tedy cizí stát s příslušníky jiných států nerovně v ten způsob, že je úplně vylučuje z nabytí určitých práv nebo výhod, kterých vlastní poddaní nabývati mohou, nebo jsou na tom hůře než vlastní poddaní nebo poddaní jiných států, nebo ukládají-li se jim v té příčině daleko větší povinnosti, nebo jsou li u výkonu svých práv a výhod oproti vlastním příslušníkům státu značně obmezeni nebo stíženi, —: má ve všech těchto případech průchod právo odvety čili retorse t. j. vzájemné šetření téhož principu jako při občanech dotyčného státu.

Retorse není vlastně než jakousi reakcí proti nerovnosti (nepoměrnosti), repressaliemi proti nespravedlnosti, a má za účel odvetu na nespravedlnost nebo jednání podobné. Retorsi nesluší však zaměňovati s repressáliemi, jakkoli v praxi se zhusta stotožňují. Jak sám pojem již naznačen, jsou repressálie opatřeními násilnými, kteráž tedy mají význam daleko pronikavější a ráz daleko příkřejší, nežli retorse. Repressálie mají pravidelně za